

გაიყაროს
ფინიკა

გაუმარჯოს თავისუფალ საქართველოს!
გაუმარჯოს საქართველოს
დემოკრატიულ რესპუბლიკას!
გაუმარჯოს თავისუფალ ხელოვნებას
თავისუფალ საქართველოში!

„თეატრი და ოპერა“

წლიურად 15 მან., ნახევარი წლით 9 მან. თითო ნომერი—1 მან. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში, ბაზრის ქ. № 20, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. თბილისი, რედ. „თეატრი და ოპერა“ იოსებ იმედაშვილს.

1918 წ. № 13 კვირა, ენკენისთვის 22 ფასი 1 მან. წელიწადი შეეძებს გამოცემის

ივ. პეტ. სარაჯიშვილი

საოპერო მომღერალი. ამ უამად მძიმე ავადმყოფია ფილტვებისა და გულის ანთებით.

იაკობ ნიკოლაძე

მოქანდაკე, რომელმაც შეადგინა საქართველოს ეროვნული ღრმის გეგმა. ეს გეგმა ეროვნ. საბჭომ დაამტკიცა

თბილისის უნივერსიტეტის
და
თეატრის სასარგებლოდ
პირველი
**ქართული
ლატარია**

5,000,000 მანათისა

ბილეთი ღირს 25 მან.
კუპონი (მეხუთედი) 5 მან.

[იხილეთ მეორე გვერდი]

მ ო წ ო დ ე ბ ა .

საქართველომ დაიწყო თავისი სახემწიფოებრივი ცხოვრება. სრული იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ მისი მთავრობა ღირსეულად თავს გაართმევს ათას საჭირობო-როტო საკითხებს, მაგრამ უმთავრესი მაინც თავით ხალხის დახმარებაა, მისი ნდობა, მის მიერ მხარის დაქვერება.

ბევრ სხვათა შორის საქართველოს უმთავრესად საზრუნე აქვს მეცნიერებასა და ხელოვნებაზე, ამ ორ ბურჯზე, რომელზედაც დაყრდნობილია კულტურული ერის, სახემწიფოს ცხოვრება. ჩვენა გვაქვს უკვე ქართული უნივერსიტეტი, გვაქვს ქართული თეატრი, მათ შესახებ ზრუნავს მთავრობაც, მაგრამ ამ საქმეშიაც ხალხმა, ერმა თუ არ მიაწოდა თავისი წვლილი ამ ფრიად საჭირო დაწესებულებას, ორივეს საქმე დიდათ შეფერხდება.

ამ უამად განზრახულია, რომ ორივე საქმისათვის მოწყობილ იქმნას მოგებინი ხუთი მილიონის ლატარია, რომლის წმინდა შემოსავალიც მოხმარდება აღნიშნულ დაწესებულებათა აღორძინებას და სახელდობრ: ქართულ უნივერსიტეტსა ხევარი წმინდა მოგებისა ჩაერიცხება ხელუხლებელ თანხათ, ნახევარიც გადადებული იქნება ქართულ თეატრის ღირსეულ შენობის ასაგებათ და ნ პროცენტი წმინდა მოგებისა გადაიდება ქართველ მსახიობთა კავშირისათვის.

როგორც ხედავთ მიზანი ფრიად საჭირო, და ხელ შესაწყობა. მხოლოდ საჭიროა რომ მთელი ქართველობა გამოეხმაუროს ამ საქმეს, შეიძინოს ლატარიის ბილეთები და ამითი შემოკრებს განზრახული თანხა—ხუთი მილიონი.

ესეთი დიდი თანხის შემოკრება კარც ისე გაძნელებდა, უკეთუ როგორც კერძო პიროვნებანი, ისე სხვა და სხვა დაწესებულებანი — ბანკები, კოოპერატივები და სხვ. — ენერგიულათ მოჰკიდებენ ხელს ბილეთების ვასაღებას. თვით ლატარიის პირობები იხ. აქვე ქვემოლ

ამ გვარად მოუწოდებთ ყველას, ვითვისაც ძვირფასია ქართული უნივერსიტეტი და თეატრი, შეიძინოს ლატარიის ბილეთები და ამითი ხელი შეუწყოს ესეთ კულტურულ საქმეების აღორძინებას.

ლატარიის საბჭოს თავმჯდომარე—დეკანი ქართულ უნივერსიტეტისა პროფესორი ივ. ჯავახიშვილი.

ს ა ბ ზ ო ს წ ე ვ რ ნ ი :

ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარის ამხანაგ თაყაიშვილი, ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარის ამხანაგი ი. ბარათაშვილი, ამიერ-კავკასიის ბანკის თავმჯდომარე ი. ლორთქიფანიძე, სამეურნეო ბანკის თავმჯდომარე ვასილ ყიფიანი, დრამატიულ საზოგადოების გამგეობის თავმჯდომარის ამხანაგი ნიკ. ერისთავი ბელეტრისტი არისტო ზუმბაძე, დამსახურებული მსახიობი ვალერიან გუნია, რეჟისორი ვალერიან შალიკაშვილი.

ლატარიის გამგეობის თავმჯდომარე განათლების მინისტრი გიორგი ლასხიშვილი.

გამგეობის წევრნი: ეროვნულ საბჭოს წევრი პეტრე ქავთარაძე, მსახიობთა კავშირის თავმჯდომარე შალვა დადიანი.

გამგე-დირექტორი სოლომონ ახვლედიანი.

ბილეთების შექმნა შეიძლება: ქ. თბილისს ბანკებში, კავშირებში და კლუბებში. პროვინციაში ყველგან საკრედიტო დაწესებულებებში და კოოპერატივებში. მისამართი: ქ. თბილისი ვოლოგინის პროსპექტი, №34 ლატარიის გამგეობას.

გ ა მ ო ვ ი დ ა და ი ყ ი დ ე ბ ა

პირველი ქართული ლატარიის 5.000.000 მან.

ბ ი ლ ე თ ე ბ ი

რამდენს წმინდა შემოსავალიც გადადებულია ქართულ უნივერსიტეტისა და თეატრისთვის.

ზ ი მ ო ბ ე ბ ი :

1, გამოცემულია ორასი ათასი ბილეთი, ხუთი მილიონი მან. ღირებულობისა, ოთხას სერიად. ყოველ სერიაში ხუთასი ბილეთია. თითო ბილეთში ხუთი კუპონია. ბილეთი ოცდახუთი მან. ღირს. კუპონი ხუთი მან.

2. მოგების დასაფარავად გადადებულია ნახევარი მილიონი მანეთი, და მოგებათა რაოდენობა ნაწილდება ამ გვარად:

1 მოგება	100.000 მან.	100.000 მან.
1 „	50.000 „	50.000 „
1 „	25.000 „	25.000 „
2 „	10.000 „	200.00 „
3 „	5.000 „	15.000 „
5 „	1.000 „	5.000 „
50 „	500 „	25.000 „
180 „	250 „	45.000 „
2150 „	100 „	215.000 „

3. ბილეთის ან კუპონის პატრონი ის არის, ვისაც ბილეთი ან კუპონი ხელთ აქვს. არავითარი განცხადება ბილეთის ან კუპონის დაკარგვის შესახებ შეწყნარებული არ იქნება.

4. ლატარია გათამაშებული იქნება 25 დეკემბერს 1918 წ. და დაესწრებიან წარმომადგენელნი: საქართველოს ეროვნული საბჭოსი, ამიერ-კავკასიის ბანკებისა ლატარიის მომწყობი საბჭო და გამგეობა.

5. მოგების ნუსხა გამოცხადებული სქნება ვახუტებში. ამის შემდეგ მოგების მისაღებად უნდა წარმოადგინონ ამიერ-კავკასიის ბანკში, თბილისში, თავიანთი ბილეთები ან კუპონები მებატრონებში; ხვედრ მოგებას მიიღებენ არა უგვიანეს 30 დღისა.

6. ვინც მოგების ნუსხის გამოცხადების დღიდან ერთი წლის განმავლობაში არ წარმოადგენს თავის მიმგებიან ბილეთს ან კუპონს, მისი ხვედრი მოგება შემოწირულდება ჩაითვლება.

ბილეთები იუიდება თბილისში: ამიერ კავკასიის ბანკში, სხადგილ მამულთბანკში, ვაღაკა კამის ბანკში ლორის მედიკოსის ქ., სამეურნეო ბანკში—სასახლის ქ. კოვხე 'მეურნე', უი ჰუშინის ბაღთან, ძეკელ სემენარიის შინაბაში, კომერსანტ ს მადანიაში გოლოვინის შრ. №10. ქართულ კლუბში: მეორე ქართულ კლუბში. წერა-კითხვის კანტონაში. უეკლავ ქართულ რედაქციებში; კიენად ს წიგნის მადანიაში: აფთიაქებში— სხვლედიანისა, რეკტოვისა, და ქადაქისა, ბლან (ურში გოლოვ. №10, კახეთის და სავაროს კანტონებში. ,,ძმურ ნუგეში ,,ქართლის და ,,იმედი“ ს რესტორანებში.

შრომინციის მისამართი ცალკე იქნება გამოცხადებული.

გაფრთხილება შეიდეკლთ: ნაუიღ ბილეთებს არაფერი არ უნდა ჩამოკლანს! ეოველრეცნობებისა და სკქმისთვის უნდა მიმართონ დატარიის გამგე დირექტორს სოლომონ ასვლედიანს

დატარიის გამგეობა იმეოფება გოლოვინის შრ. №24 დიას დიდის 10 —3 — მდე. ტელეფონა №8 — 28, ან 6 —40. სდაპოს ტელეფონი—15 — 17. დროებათ კანტონა სასახლის ქუჩაზე. № 5

სამწერლო ფონდი

ის, ვინც სამშობლოს თავისუფლები და მონობიდან ხალხის განთავისუფლების ქურას აგიზგიზებდა, ვინც ერს გრძობა-გონებს უწირთვიდა, ვინც აეროქონის საყვრიით ძილში მყოფთ აღვიძებდა, ვინც ძმობა-ერთობისა და სიყვარულის მოციქული იყო. ხელოვნებისა და მშენიერების უანგარო ქურუმი, დღეს ყველაზე მეტად იგია დასჯილი, თითქმის არარად მიჩნეული.

მე მოგახსენებთ ხელოვან მწერლებზე, თვით შემოამქმედ ერის ქურუმ-ამზრდელზე.

წყალნი წავლენ და წაპოვლენ, ქვიშანი დარჩებიანო, რომ უთქვამთ მათხევა ნათქვამი.

იქნება ყოველი ჯურის ნაწერი წაინაშოს, წმინდა ხელოვნურ-მხატვრული ნაწარმოები-კი კაცობრიობას მუდამ სარკ და ხატად ექნება თვალწინ.

და, აი, მწერლობის ასეთი დარგის ქურუნი დღეს საღაც მკუნჩხულნი არიან, ანუ კარძო სამსახურში ჩამოჩვალნი,

ვ. ბარნოვის, ს. მგალობლიშვილის, მელანის, ლალიონის, ბაზანასი, თ. რაზიკიშვილის და სხ. მათ მსგავს მწერალთა ნაწერები დღესაც გამოუცემელია, თითოსი თითეული ნაწერი თუა დაბეჭდული, ისიც ცოდო-მადლით.

დადგება დრო, როდესაც ჩვენი საზოგადოებრიობის მკვლევარი მსოლოდ კრიტიკა-პუბლიცისტიკი კი არ დაკმაყოფილდება, არამედ იგი უმთავრეს დ მოიხზოვს და შეინწავლის მხატვრულ ნაწარმოებს, ბელეტრისტიკას.

და იმის მაგიერ, რომ ამ დარგის მწერალთ ფრთებს უფითარებდეთ, მათს წინსვლას ხელს უწყობდეთ, თითქმის არც კი რადმე ვრაცხეთ.

ჩვენი უნიკერესი ბელეტრისტი ვ. ბარნოვი, რომელსაც ორმოცდათამდე თვალსაჩინო ნაწარმოები აქვს (8-10 ტომამდე) ზე თითეული მისი მკმონაქმედი ჩვენის მწერლობის მარგალიტია, აი ეს მწერალი, დიდი ოჯახის პატრონი და მრავალი ვაკვეთილთ დატვირთული (მასწავლებელია) სურსათ-სანოვავის მწკრივებში ჰკარგავს ერისთვის უძვირფასეს დროსა... არა ერთგვის შენიშვავთ მას სასურსათო სავაჭროების წინ თვისი ბიბლიურ მოციქულებრივს სახით, ქაღარა შერთულს, გადაოასლასებულს... (სწორედ ასე ვნახეთ გასულ კვირაში საპნის მწკრივში). იგი ჯერ კიდევ შუახნის კაცია,

ბევრი რამ კარგის შექმნა შეუძლიან, ოღონდ მდგომარეობა შეუღმსუბუქოთ: საქროა განსაზღვრული თვიური ჯილდო დაენიშნოს, რაა საშუალება მიეცეს განსაკუთრებით მწერლობას შეუდგეს; გარდა ამისა, საჭიროა მისი ნაწერები გამოიცეს...

თითქმის ასეთსავე მდგომარეობაში იხყოფებიან მისი თანმედროვე-თანამეკალმენი ს. მგალობლიშვილი, მელანია, ლალიონი, ბაჩანა თ. რაზიკაშვილი... თითოეული მ. თანხი დღიურ ცხოვრების ზრუნვაშია გართული, ახალის შესაქმნელად, აღბად გულგატეხილობის გამო, თითქო არ ფაქრობენ,—რაო, რაც დევსწერეთ ისინიც საღდაც უფრინილ-გაზეთებშია გაბნეული და ახალი რიდასთვის ვსწეროთო.

ასეთივეა ბედი ახალგაზდა მწერლებისა. დღი რამ არის წახალისება თანაგრძობა: ამას შეუძლიან არარაისგან რაღაც შექმნას, ხოლო ნიჭიერთ ფრთები შეუსხას..

თუ ჩვენს მწერალთა კავშირს, საგამომცემლო, სიტყვა კაზმულ. საგანმანათლებლო, წ. კ. ს.-და სხ. დღემდე ვერ მოხუერხებიათ სამწერლო ფონდის შექმნა, ნიჭიერ მწერალთა დახმარება, თვით ჩვენმა მთავრობამ უნდა შექმნას საგანგებო ფონდი ასეთ მწერალთაათვის, უზრუნველჰყოს ის მოღვაწე-ქურუმნი, რომელნიც სამშობლოსა და ერის ამალღებისთვის, მშობლიურ ენის გაფაქიზება გაძლიერებისთვის მიუკერძოვლად, ჩუმაღ ფიქრობდენ, აზროვნობდენ და მოღვაწეობდენ..

რასაკვირველი, მთავრობას მხარში უნდა ამოუდგეს კერძო თაღნობა, რომელიც ჩვენს ნიჭიერ-დამსახურებულ მწერალთა შემონაქმედთ გამოამხუერებს ავტორთათვის შესაფერი ჯილდოს გადახდით.. ამითი ორს დიდს საქმეს გვაკეთებთ: ნამაკდარ კაცთა შრომას ფასს დავსდებთ და გაველურებულ მდგომარეობაში ჩაფალულ ერს სულის განმასპეტაკებელ საზრდოს მივაწოდებთ.

იოსებ პარიმათიელი.

მ ა შ ი ს მ ა შ ი ს მ შ რ მ ბ ა

(ჩემა სახაჯხო საუოჰეიდაწ)

—გამარჯობა ხალხო! რა გულხელი დაგიკრებნით და თავიარი ჩამოკტარათ, თითქო სახლში მიცვალებული გესვენოთ! ხაჰ ხედავთ, თქვენთვის წითელამზე აღმოპრწყინდა... გათბით, წელში გაიშალენით.

—აი, ასეთი „წითელი მზე“ ნუ მოეშლება ჩვენს ავადმასწენებელს, ქვეყნის მტერსა და ორგულს!.. სადაური წითელი მზეა, შენი ჭირიმე, საცმელი არა გვაქვს, საცმელი, შიშით გარედ ვერ გავსულვართ, მეზობელი მეზობლით ველარ გამართულა მტერი ვერ გვიცენია და მოყვარე...

— აი გიშველა ღმერთმა, ჩემო გიო: შენვე სტივი, წითელი მზე რატო არ გვათბობს... შე დალოცვილო, თუ კი იცი, მტერმოყვარენი გვახვევიან, რატო ცნობა-კი ვერ მოგიხერხებია,—განა შავსა და თეთრს ვერ ვაარჩევ?

—ჰაი, ჰაი, რომ გავარჩევ, მაგრამ რომ აღარ მა-ცლიან. ყველა იძახის: მე ვარ შენი მოყვარე და მოყვარე კი ველარ დავინახე... ე კამისრებსა და მილიციონერებს იტყვიდა—აბა, როგორ ვსთქვა, ყურს კი არავინ გვიგდებდეს, ი წმიდი გიორგის მაღლი ნუ გამიწყრება, ზოგჯერ ი სულწაწყმედილი ძველი სულია-მამასახლის-გზირი მოგვანატრებია... რას დაუწუნებდით იმათ, ძველ დროს, რომ ამ ახალი დროის ბატონებს ერთი ათად არა ჰქონდეთ... წინანდელი თუ რამეს დააშავებდა, უფროსთან უჩივლებდით მაინც, ზაკონის კანონზე ვარჩევდა, საქმეს, ახლანდელს-კი თუ ბიჭი ხარ და ეტყვი რამეს,—სადმე ერთ ტყვიას დავახლის და წადი საიქიოს ირიკავე

—მაშ ჩვენი ქვეყანა სულ უპატრონო გგონიათ, ჰა გიო? ვსთქვათ აქაურმა კომისარმა დაგიშვა-რამ, რა-იონის კომისართან უჩივლე, მაზრის კომისარი ნახე..

—ეჰ, შე დალოცვილო, არ გაგიგონია არაგველების საჩივარი: ერთხელ არაგვემა გლეხებს ქვაბები დასტაცა; არაგველები მტკვართან გმოიქცნენ საჩივლოდ და შეგხედო—ი გლეხების ქვაბები არაგვემა მტკვარში არ ჩამოატარა! რაღა უნდა ეთქვათ გლეხებს, პირკატა ნა-ცემნი უკან გაბრუნდნენ... პატრონიო? საღ არის პატრონი? უნდა იყოს, რომ ი უნამუსო მოხელეებს, წვრილფეხა გაიძვერა სოფლის ბატონებს, და ი გამოქცეულ სასალდათე ბიჭებს ელეთ მეღეთი დამართოს.. რას მიბრძანებ, საღ არის პატრონი! ნეტაი წინანდე მამოკვდარიყავ სანამ ერთობა მართლა სულის ცნონება მეგონა, ახლა ერთობა ი მისია, ვისაც მკლავი უტრის და ნამუსი გამქარალი აქვს.

—მერე ვისი ბრალია? თუ თქვენ თვითონ არ ალაგ-მავთ მაგისთანა მეწენ აღამიანებს, თუ თქვენ დარაჯად არ დაუღებთ მთავრობის ბრძანებათა აღსრულებას — როგო, მთავრობა აქ ხომ არ მოგიჯდებოთ? მაღლობა ღმერთს, წავიდა ის შავბნელი დრო, რომელსაც უსტონი გაბატონობდენ, თქვენ არაფერს გეკითხებოდენ; დღეს თქვენი მთავრობაა, ჩვენი საუკეთესო კაცთაგან შემდგარი; თითოეული მათგანი ჯერ კიდევ ძველი წეს-წყობილების დროს თქვენთვის ეწამებოდა... განა ესენი თქვენთვის ცუდს მოინდომებენ?! მთელი ჩვენი სამშობლო-საქართველოს ბედ-იბაღი თქვენს ხელშია და თუ თქვენ მზარის არ მისცემთ, რა გამოვა?!

—სადავეში რა რჩეული და ერთგული მებრძოლნი გვისხედან, ეგ ჩვენც ვიცით, მაგრამ საქმე მაგაში კი არ არის..

—მაშ რაშია ჩემო მიტო

—რაში და იმაში, რომ... ერთხელ ფხოვლმა გლეხმა მდინარის სათავეში ერთი კოვზი ერბო ჩააგდო—აჰანდე, ხარშოაო... როგორა გონია, ერთი კოვზით მთელი მდინარე ხარშოდ გადაიქცეოდა?!.. ხომ არა?!

—მერე ვისი ბრალია, რომ ვერა? ჩვენმა მთავრობამ ხომ თქვენივე კაცები დაგიყენათ სათავეში და რატო თითონვე არა ცდილობთ, ზევიდან ქვეითამდე ერთი აზრი გავიდევს...

—ეჰ, დალოცვილო შენ გინდა ნარმორეულ გაღლებულ გაუწმინდავ მიწაში პური გადააბნია და მერე ყანა მოშკოს. განა აქ ყანა მოვა. ჩვენ ჯერ კიდევ სხენაირი მოვლა და წინამძღოლობა გვინდა... აბა

ერთი ეს მიბრძანე, კამეჩი რო ფაიტონში შეება ფაიტონ-
 ის როგო ვასწევს? ცხენზემულ ფაიტონივით გააქანებს
 თუ ხანტად ვასწევს? ან კიდევ ცხენი რო ურემში შეება
 არიგორ ვასწევს? რაც უნდა იყოს, აუჩქარებს არა?
 ასეა ჩვენი ხოვრებაც. გულხების მზე არასოდეს არ ამო-
 სულა და ჯერაც არადა სჩანს. ხომ იცი, კაი მოქმელს
 კაი გამგონი უნდაო, და როცა გამგონს ყურები დაცო-
 ბილი აქვს, სიყვარულით გამოთბარი მ:თრახი უნდა
 —თქვენ რაც გინდათ სთქვით და სანამ საქმელ-სა-
 მელი, ჩასაცემელ-დასახური და სანათი არ გაჩნდება, ვე-
 ლარც მათრახი გვიშველის...

—შენც ნართალი ხარ, ჩემო მიხა, მაგრამ ვისი
 ბრალია, რომ გულხელი დაგიკრებნია, პირი დაგიღია
 და ვილაცას შეპყრებ: მზიან, მცივა, მაჭამეთ, ჩამაც-
 ვითო! ხომ ხედავ, რომ ძველმა რუსეთმა და მისმა ბა-
 ტონმა შენი ჭირი წაიღო, ახალს შენთვის არა სცა-
 ლიან.. შენ აღარ მოუვლი შენს თავს.

—ჩოკო, კაცო, რა გზით მოვეუარო? . .

—იეთს რას იტყვი რო ჩვენს ქვეყანაში არ მოდი-
 ოდეს. ისეთს რას ინატრებ. რომ ჩვენს სამშობლოში
 არ იპოვებოდეს, მაგრამ საიდან რა მოგეცემა, რომ სხვა
 თუ ალალი ოფლით, მუყაითი შრომით თავის ცხოვ-
 რებას ალაპაზებს თქვენ მუქთახორობით აუშნობთ...
 ერთს დროს, უწინ როცა ჩვენი საქართველოს სახემწი-
 ფო ჰყვავდა, ჩვენი ქვეყანა აბრეშუმით თავს იწონებდა,
 ჩვენი ხალხი აბრეშუმის შინ მოქსოვილ მერდინებით იმო-
 სებოდა, შალეული და საფენი აუარებელი იყო პურის
 მოსაყალი ხომ ზღვად იყო ქცეული...

რჩეული საქონლის რძე და ყველი ერბო. თავლი და
 სხვადასხვა სასმელი თუ საქმელი გვქონდა, —დღესა?
 ტყე ისე ვავაყფეთ რომ წყაროები დაშრენ მერე ისეთი
 წყაროები უვდავებდის რა ეძახდნენ. საქონელი გავწყ-
 ვიტეთ, ევაბრეშუმებოდა, მეფუტკრეობა და სხვა
 მეურნეობა დავივიწყეთ და წახედულობით ისეთ საქმეს
 ვეტანებოთ, რაც გვცარავს. კაცი რო თავის თავს უზა-
 ვს, ქვეყანა რო მიადგეს—ვერ უზავსო. სწორედ ასეა
 ჩვენი საქმეც. ჩვენი უბედურება ისეი არ არის, რომ
 ბევრი რამ გვაკლია, არამედ ისა რომ არა ვცდილობთ
 ჩვენი შრომით ეს ნაკლი შევივსოთ... არც თუ ისაა
 უბედურება, რომ გარეშე მტერი ცდილობს ჩვენს და-
 მზობას არამედ ყველაზე დიდი უბედურება ისაა, რომ
 თვითონ ერთმანეთს ვამზობთ, ერთმანეთის ზურგი ვერ
 გავვიმავრებია და ერთმანეთს ვარჩობთ...

გვინდა თუ არა, რომ ჩვენი სახელმწიფო წესწყო-
 ბილება დამკვიდრდეს და ნამდვილი ხალხური მართველი
 მთავრობამ მუდამ ჩვენგან არჩეული იყოს და ჩვენი
 ყურის მგლები? მაშინ ყოველი ჩვენგანი თავის საქმეს
 თვისაც სასარგებლოს ერთგულად უნდა ასრულებდეს
 და ჩვენს მოწინავე კაცებს ეხმარებოდეს. . დაე ქალი
 მთელი სახელმ წიფოსთვის სსჭიროს და თავის თავის
 თვის მუშამ, რკინის გზის მოხელემ, ხელახანმა მუყაი
 თად შეასრულოს მინდობილი საქმე, დაე, მიწის მხე
 ნელმა, შესაქონლემ, მეფუტკრემ და სხვა დარგის მე
 ურნემ სიყვარულით გააკეთოს თავისი საქმე, დაე, ვა
 ქარმა ხელი შეუწყოს ვაჭრობის განვითარებას...

თითოეულმა ჩვენგანმა სამშობლოს სიყვარული და მისი
 დაწინაურების რწმენა გულში ხატად ჩაისვენოს და იცო
 დეთ მისი მადლი ყველას გავგაბობოს, დავატკბოს
 აგვაძალღებს... ვიწამოთ სამშობლო და შევიტკბოთ
 ტერს მედგრად დავუხვდეთ და მოყვარე ვიცნოთ, ვიცნოთ
 მამული, თორემ ვინცა მოყვარეს ვერა სცნობს იგი
 თავისა მტერია!

იოსებ იმედაშვილი

სერგო ლუხავა

მაისის 3 სდა
 მოს 4 5 სათსე (ძვე
 ლი სტილით) ყოფილ
 სეიმის დამცველ რაზ
 მის ეასარმაძე, მოჭკ
 ლეს ამვე რაზმის
 მოხალასე ჭარის კა-
 ცი სერგო ლუხავა.

სერგო ლუხავა სულ
 ახალგაზრდა იყო,
 19 წ. სწავლა მიი-
 ღო სოხუმის საქა-
 ლაქო სასწავლებელ-
 ში. სამი წლის წინად,
 მოხალისედ შევიდა

სამხედრო სასწავლებელში, მაგრამ არ დარჩენიდა
 ბოლომდე. იგი გადაიფენეს არმიფონში, იქიდან კი
 დაბრუნდა თბალსკ, და რეკლუციის შემდეგ მნი-
 ძის რაზმში ირიცხებოდა წაჭდგენილი იყო პრაპო-
 რნიკის ჩინზე. ამას გარდა სერგო ლუხავა იყო მა-
 რტიული კაციც. იგი სოციალისტ ფედერალისტთა
 პარტიას ეკუთვნოდა და ითვლებოდა მუყაით და ერ-
 თგულ ტყმაკად. ეწეოდა მარტიულ მუაობას თავის
 ამხანაგებში და სხ... იგი შესტრფოდა გზნათვისუ-
 ფლებულ გზასე დამდგარ საქართველოს, და მეო-
 მრის სიყვარულით ფიცას სდებდა სამშობლოს სდა-
 რაფოზე ან შომკვდარიყო ან და გემარჯვნა. მაგრამ
 სიკვდილმა უფრო ადრე მოსძებნა, და 3 მაის, სე
 რგო სამუდამოდ გამოეთხოვა სამშობლოს. გარსა
 მისი საიდუმლოებით მოსილი სიკვდილი დღესაც ბე-
 ვრს ადგეკებს, და ელიან ფარდას ახდას. სერგოს
 დედა, რომელსაც 21 შვილი ჰყოფია, და სერგო კი
 პირველი მკვდარი შვილია, აი ეს მოხუცი, მაგრამ
 კაქიანი დედაკაცი შემოვიდა ჩვენს რედაქციაში და
 გვთხოვა გვესწავლებინა გზები, რომ გავყო შვილი-
 სიკვდილს ნამდვილა ამბავი. მაგრამ გაგებს კი-
 ამობენ თავი მიაიკლავ, ხოლო იმასაც ამობენ მო-
 ჰკლესო. ექიმს უთქვამს შემოწმების დროს, ტყვიას
 სხვისგან არის მოხვედრილი, გამოძიება არ სწა-
 რმოკებს. მაგრამ განა ასე უნდა გავააფთოთ ადა.
 მაინის სიცოცხლე სერგო ლუხავას ბრვე ღანდი მა-
 სუსს ითხოვს. უნდა მასხუა გავსციოთ მავაქტვეთ
 მთავრობის ყურადღებას, და სერგო ლუხავას დრმად
 დამწუხარებელი დედას პირით მავმართავთ მთავრობ
 პას გავგებინოს: ჩვენი ძვირფასა ამხანაგი სერგო
 ლუხავა მოჭკლეს თუ თავი მიაიკლა? და თუ მო-
 ჰკლეს, სდა გავქრენ მკვლელები? დამაინის სიცო-
 ცხლე უძვირფასესი რამ არის. მას მოვლა და მა-
 ტრონობა უნდა. ვერც სერგო ლუხავას დავტროვებთ
 უპატრონოდ.

ქ უ ლ ი ს ე გ უ ი

ის პირველ როლებს ასრულებდა. ნიჭიერ მსახიობათ ითვლებოდა, მშვენიერი ტკბილი ხმა ჰქონდა და მიმიკა.

და კიდევაც ეს ხმა და ღრმა, ჭკვიანი თვალების გამომეტყველება ხიბლავდა მის თანამშრომლებს.

მაგრამ ერთს უფრო ახალგაზღვა სცენის მოყვარეს ლამაზი ტანჯვის ისრები დაუბრუნდნენ ხოლმე ნორჩ სხეულში ყოველ მის ხმის გაცემაზე, ყოველ მის ოდნავ შეხედვაზე.

არც ერთი და არც მეორე არ აძლევდნენ თავის თავს ანგარიშს, თუ რისთვის ან რა ძალის ზეგავლენით, ეს ორნი, ერთმანეთისთვის უცნო არსებანი, რათ გრძნობდნენ თავს კარგათ ერთმანეთის სიახლოვით, რათ უყვარდათ დაუსრულებელი კამათი, რათ ცდილობდნენ ერთად ყოფნას, და როცა ერთმანეთს შეხვდებოდნენ რათ უცინოდათ თვალები, ავალები ანთებული ცელქური ცეცხლით...

პატარა სცენის მოყვარეს ზორცხვად დაეხარა თავი, როცა ის გატაცებული იდუმალ გრძნობით, ანთებული სახით სთხოვდა ნებართვას მისი თვალების დასაკოცნათ.

„მე მიყვარს თქვენი თვალები; მე მინდა სულ თვალებში გიციროთ აი ასე. თქვენ ისეთი კარგი თვალები გაქვთ, რა ერთი წუთითაც არ მინდა მათ მოეშორდე.... ახ რათ, რათ შეგხვდით აქ. რა გინდოდათ? რისთვის ჩამოხვედით?“

და არ იცოდა პატარა მსახიობმა დაეჯერებინა თუ არა...

სურდა რომ ეს ასე ყოფილიყო, სწყუროდა ახალი ალერსი, ახალი გრძნობა, მაგრამ გულის სიღრმეში რალაც უნდობლობა იღიძებდა, სადაც ეჭვი გულს უღრღნიდა და ვერ გამოეხატა თავის სულის მოძრაობა.

გონება კი თითქოს უკარნახებდა:—ამას სიცრუე არ შეუძლიან, ეს სხვას არა გავს, ეს კარგია, უწყინარი, ზრდილი პატიოსანი, ამას არ შეუძლია შელახოს სხვისი გრძნობა.

თითქოს ორთავენი იდუმალ ქსელის ძაფებში გაეხვივნენ... თითქოს დამეგობრდნენ, თითქოს უფრო ნაზი კილოთი ჩურჩულებდნენ კულისებში ვიდრე ფარდა აიწვეოდა,

ის სთხოვს: „ჩემთან იყავით აქ, მაშინ უფრო აღფრთოვანება მეტყობა, უფრო კარგათ ვთამაშობ... და ორთავეს სჯეროდათ ეს სიტყვები. აი გათავდა პირველი მოქმედება, მეორეც...

პატარა სცენის მოყვარე სთხოვს: „წამაკითხეთ ის ბარათები, რომელიც სულ წუდამ თქვენ გულის ჯიბეში გიწყვიათ, მე ხომ არავის არ ვეტყვი, არ გაცემთ, მე მხოლოდ მინდა გავიგო თქვენი საიდუმლონი“.

ის აინთო....

როგორ? მის წმიდათა წმიდას, მის სამლოცველოს, მის ტაძარს სხვა შეეხო, სხვამ წაიკითხოს ის რასაც ასე გაფრთხილებით, ასე ფაქიზათ ინახავს ის თავის გულის სიახლოვეს რაც ასე მჭიდროდ არის დაკავშირებული მთელ მისი არსებასთან, რომლის თითუული პწკარი მთელს სიცოცხლეს ერჩივნა?...
და აი ეს პატარა მსახიობი გაკანდიერდა და ლამობს შეიჭრას მის საიდუმლოთა სამეფოში.

არასოდეს....

ცივად იტკერიან ღრმა თვალები. ცივი კილოთი სასტიკათ, უღრმობელად უპასუხებს პატარა მსახიობს: „მე არ მიმანია სავალდებულოდ ყველაფერი თქვენ გაგიძღვანოთ, ჩვენ არც ისეთი მეგობრები ვართ, რო ყველაფერი შემეძლოს გულახდილათ გითხრათ და მით უმეტეს ჩემი წერილები...“

გაშტერებული, გაოცებული უტკერის პატარა მსახიობი.

გული საშინლად უცემს.

მაშ აი რა ყოფილა ეს რჩეული? აი რა შეხედულება ჰქონია მის „მეგობარს!“

თვალები აემღვრია. ბუნდოვანად ხედავს მეგობრის სახეს, მის თვალებს, გარინდებული სდგას და ცრემლების ტალღამ ლამის არის გადმოლახოს წამწამების რაკალი.

ელვის სისწრაფით გაურბინა თავში ყოველმა მისმა სიტყვამ, ხუმრობამ, მის თხოვნამ...

თვალთა ხედვა სულ დაუბნელდა. სირცხვილი, შეუზაცყოფა ერთი მეორეს შეებრძოლნენ.

ქალმა გადადგა ორიოდ ნაბიჯი და ამოეფარა დეკორაციებს.

ორი ცრემლი ჩამოსცურდა თვალებიდან. ამ დროს გაისმა სცენარისტის ხმა. მოიკრიფა მთელი ძალდონე პატარა მსახიობმა და გავიდა სცენაზე. ხმა უკანკალიზდა, ცრემლები ახრჩობდა საშინელ ტანჯვას განიცდიდა და თან თავის როლს ასრულებდა. თავმოყვარეობა არ აძლევდა ნებას სხვისთვის შეემჩნევიან თავის სულის კვეთება, არც იმისთვის—ვინც იყო დანაშაული ამ დაუმსახურებელ ტანჯვის.

ალარ ახსოვდა, თუ როგორ ჩაიკვა ტანისამოსი და დააპირა სახლში წასვლა.

უცბად დაინახა ხელში მისი გაზეთი. თავდახრილმა გაუწვდინა მას და მადლობა გადაუხადა.

ეს იყო მოასწრო თავის ოთახში დაბრუნდა, რა დაგროვილმა შეკავებულმა გრძნობამ იფეთქა და ცრემლების ისრებათ დაიფანტა მის გამხდარ, გაფითრებულ სახეზე.

—არა, ეს ლაჩრობაა, რათ ვტირი,—არცხვენდა თავის თავს პატარა მსახიობი.

ზეზე წამოიჭრა, შეიმშრალა სახე და ისევ დაბრუნდა თეატრში, რო არავის არ შეემჩნია მის უღრმოვლ წასვლა.

მწარე ღიმილი გადაჰკროდა სახეზე, თვალები კი უტინოდნენ. ვერაგინ ვერ შეატყო, რა ხდებოდა მის ამაყ გულში.

დიდი მსახიობი კი არა გრძნობდა თავის დანაშაულს. პირობით იმას ვერ ეპოვნა ვერა თარიღისი გასამართლებელი სასტუთი და სასტიკად და თავის ყოფილ „მეგობრის“ ქცევას.

ზედაც არ შეხედა დაბრუნებისას. ოდნავთ არ მიუხედავია მის მხარეს. აჩქარებულ ნაბიჯით გაეშურა. მსახიობი თავის სახლისაკენ. აქ თავის ოთახში უნდოდა ეპოვნა გულის სიმშვიდე, მაგრამ უცაბედად მაგიდაზე დაინახა პატარა სცენის მოყვარის გადაშლილი წიგნები.

ზიზღით აივსო მისი გული. გაშმაგებულმა დასტაცა ამ წიგნებს ხელი, ერთად დააწყო და უნდოდა შორს. შორს გადაეტყორცნა. „არა, არა, მის ხსენებაც არ უნდა იყოს აქ ჩემს ოთახში!“

გული აღარ უთმენდა.

წამოიკრია წიგნები და გავიდა ქუჩაში.

რამდენიმე ხნის შემდეგ ჩამოიარა პატარა სცენის მოყვარემ თავის ამხანაგებით, და თვალები მიაპყრო მის გაჯავრებულ სახეს.

—მე გიბრუნებთ თქვენ წიგნებს, ოდნავ წარმო-სთქვა მან.

პატარა მსახიობმა იგრძნო ყველაფერი, ეს იყო დამატებითი რევანში.

ეს იყო შურის ძიება.

მაგრამ არ შეიძინია, სხვასთან თავი შეიმაგრა და წარბეჭეტილად ჰკითხა: მეორე ტომი ხომ არ გინდათ — „არა!“

„არა“ ეს ყველაფრის უარყოფა იყო.

ათასწილიად ახმაურდა ეს ორი მარცვალი მის სმენაში.

ეს იყო სამარადისო პასუხი. „არ მინდებარ, არა და არა, არაფერი ხარტ, მხოლოდ ქალი, ქალი, რომელიც შეიძლება უარყო ყოველ წუთში“

გაიფიქრა პატარა მსახიობმა და დალონდა.

მარიჯანი

არა! არ მჯერა..

და კვლავ წაშობა ჩვენსა ერში, კვლავ წაშობა! ოხ, ღმერთო ჩემო, კიდევ მესმის ტანჯვა-ვატვა; ნუ თუ რომ ბოლო არ ექმნება ხალხი მწარე ძრწოლას, ნუ თუ სიბნელე კვლავ განაგრძობს აქ ჩვენში წოდებას!

არა, არ შევარა! ეოფელივე ამ ტუდ მოფლენებს, რომ არა ჰქონდეს დასასრული... გამოიხელებს! ეს წვიმა არის; შეხრდება, გამოიდარებს, — ბნელიც გაქრება და სინათლით ერა იხარებს!..

ერეკლე ყანჩელი

მახინჯი სული

უფლისებური

...და გაიხსნა ვარცკლავ საკინძე ცისა და გამობრძანდა მეუფე მორთული ძოწეულითა და სახითა თვისითა მშვიდითა...

ბრძანებდეს და მოართმოდინ მას სავარძელსა მთვარისა, ხოლო ტაბლასა მზისასა..

და დაბრძანდა ის ტაბლასა ზედან და მოუსხდის გარეშემო ამაღა მისი...

და მოითხოვა მან უფალმან უსტარი ცისა და მოართმოდინ მას ოკროს ქსოვილთა...

და გაშალა მან უფალმან უსტარი ესე და სთქვა: —რამეთუ ეხლა დრო არს მიღება ერთისასული-სა გაგზავნილისა ქვეყნად.

და წინაშე ღვთისა წარსდგა ჩონჩხი სიკვდილისა და მოიყვანა სული მახინჯი, თავი რომლისა დასერილიყო ბოროტი ფიქრებითა; გულსა მისსა გადაკვროდა ლაქები შურისა, ხოლო ხელები შედებილიყო ადამიანის სისხლით.

და რქვა მან უფალმან მახინჯსა სულსა:

—რამეთუ მე შენ გაგზავნე სპეტაკი და შენ მოხველი მახინჯი: რამეთუ მე შენ მოგეცი ტვინი ნაკვეთი მარმარილოსი, ხოლო შენ მომიტანე სახნისა ბუშტი; რამეთუ მე შენ მოგეცი გული გრძნობათაგან წითლად შედებილი, ხოლო შენ მომიტანე კუბრში ამოვლებული; რამეთუ მე შენ მოგეცი ხელები ბროლისა ხოლო შემ მომიტანე ადამიანის სისხლით შედებილი; რამეთუ მე შენ მოგეცი ენა, რომ გელაპარაკა სიმართლე ხოლო შენ ლაპარაკობდი სიმრუდეს—არ გელირსოს შესვლა წიარსა აბრაამისასა, გახდე მსხვერპლი ჯოჯოხეთისა და საწიწკარო ეშმაკთა და სათაელთა!..

და აიღო მან მახინჯმან სულჰან თავი თვისი და რქვა უფალსა:

—მართალია!.. მე შენ გამგზავნე სპეტაკი, მაგრამ გამიჩიე ტალახიანი გზა. რომელითაც მე დავმახინჯდი მე შენ მომეცი ტვინი მარმარილოსი, მაგრამ გამგზავნე იქ სადაც ბუდობენ ბოროტნი ფიქრნი, რომელთაც ამომართვეს ტვინი მარმარილოსი, ხოლო მის ნაცვლად ჩამიდევს სახნისა ბუშტი ავისილი ბოროტებისაგან; მე შენ მომეცი გული გრძნობისაგან წითლად შედებილი, მაგრამ შემახვედრე ეშმაკი, რომელმაც წამართვა ის და შურის ტბაში ამოვლებული დამიბრუნა; მე შენ მომეც ხელები ბროლისა, მაგრამ გამგზავნე სამეფოში სისხლის ღვრისა, სადაც ჩემი ხელები ადამიანის სისხლით შეიღება; მე შენ მომეცი ენა, რომ მელაპარაკნა სიმართლე მაგრამ შემახვედრე გველი, რომელმაც მომშხამა სიმრუდითა და მუდამ სიმრუდე მალაპარაკა... და მითხარ უფალო, სად არს დანაშაული ჩემი?!

და შეკრთენ სულნი ცისანი, რათა არ სმენოდათ ჯერ ხმა ასეთი, ხოლო უფალი იყო ისევ მშვიდად და შეურყევლად დაჰყურებდა მახინჯსა სულსა...

ს. ურუშაძე

ქ. ივანე თიქანაძე
სამხ. ჰოსპიტალის უფროსად დანიშნ.

ექიმი მ. ო. ზანდუკელი
მოსკოვის ქართველთა საზოგადოების
თავმჯდომარედ ნამყოფი, რომლის
თაოსნობითაც დაარსდა საქართველოს
წითელი ჯვრის საზოგადოება.

გიორგი პავ. გრაძე
შრომის მინისტრის ამხანაგი, მუშა,
მწერლობაში და პარტიაში ბრადი-
ვას სახელით ცნობილი.

ინჟინერი არჩილ მეტრეველი
ქართ. ვაჭარ-მრეწველთ კავშირის წარმო-
მადგენელი ბერლინში სხვადასხ. საქონლის
შესაძენათ, სამრეწვე. ცნობათა შესაკრებად

პარტიული ჯარის კახი

მე, ქართველი ჯარის კაცი, ვით ზრწივი სწრაფი, მადი,
ჩემ სამშობლოს დარჯივარ... ხელთ მიჭირავს ცეცხლის ხმალი;
თვალთ არ ვხუჭვ დღე და ღამე, მოელ სიცოცხლეს მისხვერვლად ვწირავ
მტერს ქურდულათ შემთხარულს გულს მახვალთ განკუგმირავ!..
დარჯი ვარ... ცისის გარე დაჯალ მარტო, დაჯალ ობლად—
ჩემ სამშობლოს საიმედოთ და მტარჯალთა დასამსხობლად..

დედოფელი დარბაზშია, ზირზე უკრთის ცეცხლის დიმი!
დღეს ზეიმობს გამარჯვებულს, გაუმართავს მას ნადიმი.
ხედავთ, როგორ ათამაშებს ვნებით სხვსე მეგრდის კარებს,
ვევლას ათრახს სიღამაზით, ახლო არვის არ იკარებს..
და შეც ვდგეგვარ კლდის განაპირს და ვდარჯავ მარტო ობლად
ჩემ დედოფლის სანუკეშოთ და მის მტერათა დასამსხობლად.
მიქმლ დინელი

არ მოკვდებო, არა, არა!

ირგვლივ მტრები ახვევია ამ ჩემ ტურფა საქართველოს.
ბევრს სწყურია დაეუფლოს მის მშვენებას, მის ბაღ მდელის!
მაგრამ ისე არ მოკვდებო, არ მოკვდებო ჩემი ვერი,
რომ დაეცეს სამარცხვინოდ, დაიკრიფოს გულზე ხელი!..
ვ-ცი, მეჯერა არ რნდომებს ჩემი ვერი ნაძრახ სიკვდილს,
მჯერა: მტერი მას ვერნახავსასიკვდილოთ ღონე მიხდილს!
ეყოს უნდა ჩემმა ვერმა რაც ტკივილი გაიარა, —
ის იცოცხლებს დამიჯერეთ, არ მოკვდებო, არა, არა!..
თამარა გოგუაძისა

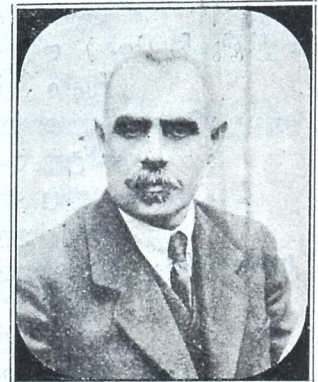
ჩემი სიმღერა

და საქართველო მკვდრეთით აღსდგა, — ნეტავი ჩვენა!
მის ტურფა ველებს კვლავ მოესმის ბუღბუღლთა სტვენა.
მო, ვრის შვილნო ვრთად შევკრბეთ, დღეს გვმართებს ღებენა,
ღროშა ავმართოთ, ვიზეიმოთ მკვდრეთით აღდგენა!..
„ვხედავ მოფრინავს გამაღებოთ თეთრი მერანი,
აღარ მოსჩხავის გამარჯვებულს შავი ყორანი,“ —
გზა ეკლიანი გადმოლახა — ტანჯვისა ნარი, —
მოდის ჭაბუკი, მოიმდერის ქართველთა ჯარი!..
და საქართველო მკვდრეთით აღსდგა! აღსდგა ტანჯული!
ხმაღს ხელი იკრა და გაისმა სიტყვა ქართული!..
მო, ვრის შვილნო ვრთად შევკრბეთ, გვიხმობს მამული,
დღე დიდებისა დღეს გათენდა, აღსრულდა თქმული!..
მუშა მის. დევაძე.

არჩილ სავარდელიძე
სამეგრელ. ბრბოსთან ბრბოლაში დაღუპ.

კომპ. ნ. პ. სულხანიშვილი

ვლადიმერ ახმეტელაშვილი ცნობილი პუბლიცისტი, სოციალ. საგანთა ზედმიწევნით მკოდნე, ეროვნულ საბჭოსწევრი, ს.-დ. პარტიის მიერ გერმანიას წარგზავნილი გერმანიის ს.-დ. პარტიაში საქართველოს დამოუკიდებლობის იდეის განსამკვიდრებელია.

ჰიმნთა შეჯიბრებაზე გამარჯვებული კომპოზიტორი, რომლის ნაწარმოებზე უიუროდ ერთ ხმად აღიარა სერიოზულ ღირსშესანიშნავ მუსიკალურ ნაწარმოებად, რომელიც სავსებით გამოხატავს ლოცვას. ქართული კლუბი კომპოზიტორს ამ კვირას, ენკენისთვის 22, ბენეფიციის უმართავს. მოწონებული ჰიმნი შესრულებულ იქნება ორკესტრით.

ს ა ა კ ი ა ნ ი ამიერ კავკასიის სეიმის ყოფილიწევრი სომეხთა ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარედ არჩეული ერევანში, სადაც იმყოფება არარატის რესპუბლიკის მთავრობა და ეროვნული საბჭო.

მ უ ლ რ ა

ცხო გვეუო, კმარა, კმ.რა ქუხილი და ცრემლთა დენა; ახლა, ჩვენითვის საკმარა მზის სხივების გდმოფენა, რომ ნათესა მოიწიოს დაპურდეს და დათავთავდეს, სოფელი არ დაკვეთქროს და ქვეყანა არ ტავდეს. სოფელი თუ დაიმშევა თან მოჭეგება მას ქალაქი, და ვერაფერს ვერ უშეგდის ვერც მკითხავი, ვერც დალაქი. დაჩქმალული ოქრო — ვერცხლი ბზესავითაც რომა ვაროს, შიმშილს ველარ შეისვიდის, მხოლოთ ცრემლი უნდა დვაროს. გაიძვერა ჩარჩმა თავი თუიარათ ველარ გაიფან.ს, როგორც უნდა ითვალთმაქტოს, როგორც უნდა იუყანოს.. ცაო, ცაო, ცრემლი შენი კმარა, ნუღარ დაგვაველებს,

თარემ უფრო კავალაღებთ ჩვენს წამწემედს და ტამიდეგემს. დამუნილი და დათესილი ფისაცა გვაქვს რამე ქტევა, დღემდის სისხლით მოყვანილი უნაყოფოთ წავგექტევა!.

შიო მღვიმელი

მ დ ი ნ ა რ ე

მიყვარს მდინარე, როს შენს ნაპირსა ვზივარ, ფიქრებით ვარემოცული, მე გულში ჩავტქერ და შენ კი, ცელქო, ჩქრიალით მიტქრი გამალეული?., წამები წუთს ჰქმნის, წუთები საათს, შენ კი მდინარე, ცხოვრების ზღვასა, მაშ გასწი მეღვრად, მეც თან გავყვები, შენს სიმწუხარეს, შენს გულის დარღსა... ტანჯული მუშა

ჩვენს საეუბლოს

დევ, დავიტანჯო, ვზილო ჯვარი გოლგოთას მთაზე, მედინოს ცრემლი. არ შემაშრეს ტანჯულ თვალეებზე, არარად ჩავთვლი, სიკვდალსაცკი მოვეგებები, ოღონდ, სამშობლოვ, საყვარლო, ნუ დაღონდები?.. ზ. ზემოხ.ნდაკელი

ქორწილი

ალეგორია სამ სანახაობად.

გაგრძელება. იხ „თ და ც.“ № 11.

(ერო მსარეს ვაჟთა რაჭველ-დერჩხუმელ-აფხაზ-
მკურელთა ფერსული, მეორე მსარეს — ქალთა)

რაჭველნი (წმინდა სმით). უნდა ღმერთი ვახსენოთ,

გულის ბოდმა გავდევნოთ!

დერჩხუმელნი (ბოხი). ღმერთი ყველგან ერთია,

ჩვენი შემაერთია.

ვევლან ერთად ჰალალაღე, ვალაღე,

კობტავ დაგენაცვალე, —

სადაც არის ერთობა —

იქვე სუფევს ღმერთობა.

ქალთა გუნდი სიყვარული დიდია,

ყველა მასზე ჰკიდია —

აგრე, აგრე მარჯვეთა,

ყველს ვაქმნეთ გამრჯეთა!

ქალნი და ვაჟნი ჰალალაღე, ვალაღე,

სიცოცხლე გვსურს, გვაცალე!

(საერთო ფერსული)

მესტვირე (შემოდის და მოფერსულები სისხრუფით)

ვენაცვლე თქვენს გამჩენეცსა,

მიგიციათ ხელი ხელსა;

სალამი ღვთის შეგეწითთ

შეკობილთა აქ ყველასა.

გულმა აქეთ გამომწია,

რგვინგან ველი მე შეველასა!

უბედური გავჩნდი ქვეყნად,

რისთვის გავჩნდი — არვინ მკითხა.

ვისაც ვსთხოვე დახმარება,

არავინ არ გამიკითხა.

ვერაგობას ვერა ვფარავ,

ვამხელ ყველას ავობასა

და ვსთხოვ უფადის, გაუმარჯოს

მებრძოლ ახალ თაობასა!

ძლივს ვედირსე ძველის წესის

ძირ-ფესვიან დამხობასა!

ახლა ვეძებ ჩვენსა ხალხში

ძმობასა და თანხმობასა!

ჩვენი სახლის დედაბოძი

მუდამ იყო ქართლის ქალი,

ხელმარჯვესა, გამრჯემშრომელს

შორსმჭვრეტელი ჰქონდა თვალი:

შვილებს ზრდიდა მამულისთვის

რომ გვეკონოდა მომავალი.

ახლა რა ვსთქვა, მათგან ზრდილი
ვერა ვნახე ვერცა ცალი!

ოჰ გურულო, გენაცვალე,

რომ წინამძღვრვობ ერთობასა,

ფხიზელი ხარ, გამბედავი,

ეპრძვი მტარვალთ ღმერთობასა.

გმირთან ვხედავ ქალაჩუნას,

გულს ეს მიკლავს და მიღონებს;

იმედია გაასწორებ,

უკუღმართად განაცონებს;

მე უხალთუნს მომთავაზებ,

გულსა რგი მომიფონებს!

კახელისა ქება-მკობა

გადამექცა ხელობადა,

შრომასა და ქიფშიაც

კახლო გაქვს კარგი მადა.

გურულს შენც არ ჩამორჩები,

წინ, წინ მიგაქვს ძმობის დროშა, —

მენაც გული დამიამე

და მრბოძე რამე გროშა!..

შენ ქართლელი მძიმედ იძვრი

თუ დაძვრი — არ დასდგები,

ამიტომაც მგონია, რომ

საქართველოს თავს დასდგები.

გაუტეხელ გულისა ხარ,

მჯერა — წელში გასწორდები, —

აწ ჯიბესა ხელი იკარ,

გენაცვა ნუ დამზარდები!

რაქის შვილო, შრომის ნიჭო

შენით ველი გახარებას,

დაჩაგრული საშობლოის

აღდგენას და აყვავებას.

შრომა წინსვლის თავდებია,

და შრომაში ვინ გაჯობებს, —

ვიცი, შენი უხვი ჯიბე

აბაზიანს მომიბობებს!..

სამეგრელოს მკვირცხლო ძეო,

თითქოს იყო უარზეო,

საქართველოს ძველო ფუძეო,

დიდი ვალი შენ გაძეო.

აფხაზს ხელი გაუწვდინე,

ძმურებ ფხზე აღადგინე,

(მით სამშობლო საქართველო)

აღიდე და მოაღხინე

და მეც ბედკრულ მესტვირესა

შენი ჯიბელო რამე მაჩვენე!..

თქვენ რა გითხრათ აქარლებო
 ძველთგან ძველო ქარაველებო
 სულბრწყინვალე ჩემ წინაპრის
 დიდი შოთას აღმზრდელებო,
 საქართველოს ცეცხლის კერა,
 რომ ამოქრეს—ნურვის სჯერა;
 თქენი შეშაც უნდა კერას,
 რომ გადურჩეს ბედის წერას! —
 მაშ გაიკეთ ჯიბეს ხელი,
 უხალაუნი მინდა კრელი.

თუშ-შეშავ ხეცურთ გენაცვლებით,
 მალალ მათათა არწივებო,
 გული იუ გაქვთ ძველებური
 მტერს მუქარას ვაწვინებო;
 მანა ჰაპათ გმირის სული
 არ ჩამქრალთა თქვენში კიდე,
 მაგან უნდა გამოგვიხსნას
 ავ მეგობრის გადაშკიდე...
 თაკი ჩვენად გვეყუნდოსო,
 თქვენგან წინად გამაგია, —
 დაგვეხმარეთ... და გვბოძეთ
 რაც რამ ჩემი წეს-რიგია!

ოსნო, თქვენი წინაპარნი
 საქართველოს ჯამში! ქამდენ,
 თამარ დედის სამეფლოს
 ვაჟკაცურად აგვიზრდიდნენ,
 საქართველოს ფრთათა ქვეშე
 ყველა შევბოთ მოილხენდნენ.
 აწიც გვმართებს ერთსულობა,
 რომ მტრებო არ წამოგვახდნენ, —
 იმეღია, ჩემს წესს მომცემთ,
 ბაღლები არ აგვიჯანყდნენ...

თქვენ აფხაზნო და მთიულნო
 საით მიგაქვთ ყური, თვალნი?
 ჩვენო ძმანო, განუყრელნო,
 ჩვენთანა გაქვთ მომავალი;
 ერთი გვექონდა მულამ ქირი
 ნუ აქნება ჩვენში ძვირი,
 გადგომა და დედის წყენა!
 ჩვენი დედა საქართველო
 კვლავ აღსდგება, აწყვედება;
 ყველა მისი სასურველო
 წინ წავა და განახლდება,
 თქვენი ბედიც ჩვენთან არი, —
 ჩემთვის კიდევ რამ ქანქარი..

კახეთისა კარის მცველნო,
 სისხლათ ჩვენნო, ინგილელნო,
 ბევრჯერ შავი დღე გინახავთ,
 სული მაინც შეგინახავთ.
 ხლა გინდა თქვენიც ძმობა,
 ყველაფერში თანახმობა,
 რომ შობელი აღვიდგინოთ,
 ნამტრარლი მოვალხანოთ!..
 გულუხვო და ხელგაშუ ილო,
 ვინძლო მეც რამ მინაწილო!..

(დამბაჩა გაფარდება)

მეფანდურე გაიხედავს. ჰე, მოლიან, მოლიან.
 მოჰქრის მახარობელი.

(შემოდის მახარობელი)

მახარობელი. „მე ვარ მახარობელი,
 სახლს გამხარებელი:
 მოდის მეფიონი,
 გწყალობდეთ სიონი!“

მეფანდურე ვიცი, რაც შენ გწადიან, —
 ესეც სამადლობელი.

(მკედრს შეუხვევს ბადადათ. მახარობელი ერთ
 ჯამ ღვინს გადაჭრავს და ისევ უკან გაფარდება)
 ვაჟთა გუნდი. ვარდს ეწვია ბულბული,
 ხლა ჰხარობს მის გული.

ქალთა გუნდი. ჰხარობს ხლა მის გული,
 შევებით გახარებული.

ორივე ერთად გაუმარჯოს მომავალს
 ნეფესა და დედოფალს.

მაისმის სამღერა. მოვდივართ, მოგვიხარიან,
 რძალ-ნეფე ჩვენთან არიან, —
 დედალ-მანალი ხოხობი,
 დღერს ლხინისა შემკობი.
 მოვდივართ, მოგვიხარიან,
 ორივე ჩვენთან ირიან!

(ზედიზედ სროლა)

ქალ ვაჟთა გუნდი. გაუმარჯოს მომავალს,
 ნეფესა და დედოფალს.

(კიდევ სროლა.)

მაისმის კუჩხა ბედნიერი. მყაროთნი სიმღერით შე-
 მოდის და „კუჩხა ბედნიერის“ სამღერით სამგზის
 შემოუფლის ირგვლაჲ. ვიდრე ვერ დაწერილნი შე-
 მოვიდოდნენ, ქართლელი და კახელი ამოღებულ
 ხმლებს კარბჭეს გადააჭდაბენ; მის წინ მკერელი და
 რაჭველი სარტყელის მაგვარ ბრტყელ ზონარს გა-
 სკიშვიენ. ტიტოთა ქართლელი შემოსავალ კარებში
 მათლადფას დააშინქვავეს)

(დასასრ. იქნება)

იოსებ იმედაშვილი

მოლოზანი და მზე-ჭაბუკი

[დასასრული. იხ. ,,თ. და ც.“ № 12]

წამოდი ჩემთან, წამოდი ბურჯზე...
 ღმერთი იქ არის, სადაც ჰერიალებს
 ტურფა წალოტ... სად ჰკისკასობუნ ნაკ დ-
 წყარონი .. სად ხმა-ტკბილობენ ჩიორაები...
 იქ ქარიშხალია და წყნარი დილა ოქრო-
 ფრთოვანი... იქ მწვერვალია და უფსკრული
 თვალ-მიუწვდენი. .
 იქ არ იცან სინანული და სიმარხული...
 იქ ვერსად ჰნახავ ასეთს მოწყენასა...
 ვერსად შეხვდები მდორე ცხოვრებას...
 ტიალს უღაბნოს...
 აბა რასა ჰგავს შენი მოწყენა?..
 რა ბედენაა ესე ფლასი უკუნეთისა...
 რომ არ გიხდება...
 გადაიძრე ძაძა-თაღხა...
 მე ბადაშანი ლალით ნაქარგ ქლამინდს
 წამოგასხავ...
 ოღონდ დაძვევი...
 ოღონდ წამომყვე სხივოსანს მხრისკენ...
 ბიჭმენდის ზოდებისაგან ნაგებ მთებისკენ...
 ღამე ისმენს და ჰართის, ჰაბანებს...
 იგი ხომ ქალწულია, მორცხვი ქალწუ-
 ლი, რომელსაც სიზმარშიაც კი არ მიჰკარე-
 ბია მზე-ჭაბუკი. .
 იგი მოლოზანიცაა...
 მას „ცოდვათა მკურნავი ხისაგან უკვე
 მიუღია ფურცელი მოთმინებისა, ყვავილი სი-
 წმინდისა, დაუნაყია ფილსა შინა მდუმარები-
 სასა, განუტრია სატრიათა გულის ხმის ყოფი-
 სათა, შთაუყრია ქურჭელთა სიმდაბლისათა,
 განუგრილებია მარხვითა და შეუსვამს კოვ-
 ზითა სინანულისათა...“
 ახლა კი... ახლა... მზე-ჭაბუკი ურჩევს
 დაიფწყოს იგი... წაჰყვეს სიცოცხლისკენ...
 სიგაქმაჟისკენ .- სიანცისკენ... ვარდ-ყვავილე-
 ბისკენ... კოცნათა მტევენებისკენ...
 რა ჰქმნას მოლოზანმა?..
 როგორ დაახწიოს თავი წმინდა აღთქ-
 მას... როგორ მოიშალოს ნირი საღმრთო
 მსახურებისა?..
 როგორ წაჰყვეს ფირუზის ბურჯასკენ...
 როგორ დაინთქას სიყვარულის სხივ-ნარში...

როგორ დაითროს გრძნობიერების მა-
 ქარი?..
 აჰხ!..
 რა რიგ იტანჯება.. ვით განიცდის სუ-
 ლის დეღვას...
 სასოებითა ჰლოცულობს... ზენაარს იხ.
 მობს განარინოს მისგან აუგიანი ფიქრები.
 მ-ჰადლოს მშვიდობა მსასოებელი..
 სტირის ამოსკენით...
 ჰქვითინებს პარველ სევდით...
 იცით?
 ესოდენი ცვარ-ნამი დილ-დილით რომ
 ციმცამებს ყვავილთა ფოთლებზე —სულ მო-
 ლოზნის ცრემლებია...
 მწარ ტკბილი ტანჯვის ცრემლები...
 მგოსნები კი ჰფეკრობენ ვათომც იგინა
 ვარ'კლავებს გამოეგზავნოთ ყვავილებისთვის
 ნიშნად ზრფიანებისა, ბელვად სიყვარული-
 სა...
 სულელები...
 მზე-ჭაბუკი ემუდარება გადაიძროს თაღხი,
 დაანახოს გრძნობის წყარო თივთაკ მკერდზე
 აბროლებული...
 აბა მოლოზანს რა გაახდევინებს ტანთ
 ისიც მემკაცთან—მზე-ჭაბუკთან...
 როგორ გამოაჩენს ქალწულებრივს ძუძუ-
 ებს თურაშაულ ვაშლებივით აღისფრად მომ-
 წიფებულებს...
 ჩუ!..
 ამბორიც მოსტაცა...
 მკირდავივით მოსტაცა უბიწოო დაწვიდან
 პირველი ამბორი...
 —უი, დამიდგეს თვალები! — შეჰკივლა მო-
 ლოზანმა და ხელის სმა დაიწყო იმა დვილზე,
 სადაც მზე-ჭაბუკმა აკოცა, თითქოს ჰსურდეს
 სამუდამოდ ამოცვალოს კოცნის ნაკვალევი...
 ჰმ!..
 რა ამოწლის, რა იმას რაც იწერება სი-
 ყვარულის ისრით, ტრფიალები' ცრემლებით..
 მზე-ჭაბუკი თამაშია...
 მოლოზნის შეკრთომა როგორ დააყრე-
 ვინებს იარაღსა?
 თავს განგებ იკატუნებს და ევედრება
 პატეხას, შეცდომის მიტევენას .. სწამს რომ
 მოუტეგება...
 მოლოზნები ხომ მი'თვის არსებობენ,
 რომ მოუტეგონ უგუნურთ, გაუწოდონ მოწყა-
 ლების ხელი...

მზე-ჭაბუკი უფრო თამამად ეხვევა... ცტ-
მანება უსუკაზივით ..

გ ჟი...

საძაგელი..

უყურეთ... უყურეთ...

ხელებსაც კი უყოფს ძუძუებში..

საწყალობელი მოლოზანი, საწყალობელი

ახლა კი წავიდა მი'ი საქმე, დაიღუბა...

როგორ იწურება სირცხვილისაგ ნ, რო-

გორ ეხვეწება დაიფაროს იგი, ანებოს თავი..

მაგრამ. . ძუძუები... აჰა, . ძუძუები ჰღუ-

პავენ...

თახების შეხება ჰკვეთენ ნებისყოფის

სიმტკიცე...

ძუძუები ეწხით სწურავენ... ვნები თ.

ხახათებენ მის არსებას..

მზე-ჭაბუკმა შეჰნიშნა სუსტი მხარე ვიუ-

ვალი ცხენ-კოშკ სა და იქიდან მოუმატა იე-

რიშებს...

იგი ეკონება ძუძუებზე და ჰკოცნის...

ჰკოცნის ისე ხარბად, რომ მიცვალდებულნი

სიკვდილის ბურანისაგან ერკვევიან და ჰორ-

თიან ეწხით, .

რ. და მიცვალდებულნი, როდესაც საქუ-

რისნი მთლად გარდაქმნილან.

ნეტავი განახათ როგორ აჰქარებთათ გ-

ოვლენებელი სისხლი...

როგორ აჰკვესებთათ დამქნარ-გაცრ ას

ტებული თვალები..

საჭურისნი ჰღელავენ და ვით გაუძლო

მას მოლოზანმა..

ვით ჩაიკლას გულის თქმა—ეშხის ქარ-

ტეხილად ახივლებული.

ვით გაინელოს მოქარმაგებულ გრძნო-

ბის სისხლის დულილი..

იგი ილურსება...

იზნიდება ქარბ სურვილისგან...

აი. აი..

მოითენთა.. მოიღვედა..

გატყრენილი მიესვენა მკერდზე..

მზე-ჭაბუკი რალას დაახანებს .. რას დაე-

რიდება?

ელვის სისწრაფით ჰხდს ტანისამოსს ..

შავს ტანისამოსს..

აღსრულდა..

გაჰხადა, გააშიშვლა ვითა დედა-შობილა..

შენი გულისა, შენი..

დახეთ მისს მშვენებას. მისს სინატივეს..

გინახნით მზის ოქროს მტვერში გახვეუ-

ლი ღელის შროშანი?

სწორედ ისე აეშხებდა ელვარება მის
ატლასის სხეულის ორ მწითურ ყვავილსა.

ორ შედერებულს ძუძუს.

იგი დააკვდა სიყვარულით აფართქალე-
ბულს მკერდს..

ვარსკვლავები დადნენ... მთლად დაილიე-
ნენ ეშხისაგან..

ჰა, ჰა, ჰა, ჰა!.. — ბებრუხუნა, კბილებ
ჩაცვინულ მთვარეს რალა დამაროვნია...

თვით ვერა გააწყო რა . ვერ მოჰხიბლა
მოლოზანი, თუმცა ნიადგ მასთან იყო

და ახლა შეჰმურდა მზე-ჭაბუკის ბედნიერება,
გაყვითლდა, ღრინაკაღს დაემგავსა, და-

ემსგავსა და ბრეშით მიიკარგა ნისლნეში..

მხემ რომ გული იჯერა ტრფიალებით,
მოიკლა ხოში, წამოასხა ნაშოლოზნარს ვარს-

კვლავთა ციმციმით ნაქივი მურდნი და გა-
იტაცა ოქროს ბურჯისკენ... სიყვარულის

შეშაბანდისკენ..

მთელი ბუნება დტაცებაში მოვიდა,..
ფოთლებმა ტაში დაუბრეს მზე-ჭაბუკს.

ფოთოსნები მაყრიონად გარდაიქცნენ და
ცაში კასკასით აიქრნენ . რომ ყველასთვის

ცცნობებინათ მფიონის მოახლოება..

აი, რა ხდება ხალმე გარიჟრაჟისას..
აი რისთვის მიყვარს შეხვიდრა ამ ტრფ-

ილების საიდულოებისა...

დ. თურდოსპირელი

ს ო ნ ე ტ ი

როცა ჰიზგუჯად შე შენ განხე ვაუტინარი,
შენი თვალები მშინ რაღაც უცნაურობდნენ.-

შაშა მიხურბოდა, ისე კრთოდნენ, ისე ავობდნენ.
და რა კარგი ესლა ხარ, ტურფავ, ჰირ-მოტინარი!

შეთენებ სას, როს ჩნათებს, რე შენ მახსოვხარ.
მზე რომ დასაჯალს მიეფარვის, შენ მოგაგონებ

მუდამოვფელთვის შენ მბრძანებლობ და შენ მიმონებ.
და კი არ ვიცი, თუ ვინა ხარ, სდაურა ხარ?!

იწვის ხომლის მთა მომწუგდეუდი ცეცხლის რკალებში,
ევაგილობს გული აუნდენელ თეთრ სურვილებში.

და თავს შეფრქვევს შადრევანი ბროლის შიძიებით.
ურსო მშვენებაგ! ღოცვა ჩემი შენ გეწირება.

სიცოცხლის ნავი შენსკენ ილტვის, შენსკენ ისრება.
შენ კი რად მიმზედ ასე შიამუდ და გაკვირვებით?!

6. ზენობიელი

საქართველოს განთავისუფლების მოღვაწეანი

1832 წ. ფართული საზოგადოება

(გაგრძელება. იხ. ,,თ. და ც.“ № 12)

ყველა ეს ჩვენი მტრობა ქართველებმა კარგათ იგრძნეს. ეს გრძნობა მათ გულზე სიძი ქვესავით დააწვა. ყველა მათგანი შევიდა მის ძიებაში, რომ რუსეთში დაბრუნება ვერ შესასრულა, ქართველებს დახმარების მაგიერ დაეცმა, დანგრევა და განადგურებ უწყო.

გულდათუთქულნი, დავალიანებულნი და დაჩაგრულნი ქართველნი სწყველიდნენ რუსების შემოსვლას, საქართველოს დაკავშირება რუსეთის იმპერიასთან მათ შერაცხეს ქართველი კაცის ოჯახის დამხობად.

ქართველნი ხშირად მოიგონებდნენ ხალმე სოლომონ ლეონიდის ბრძნულს დარჩებდას, და ნამეტურ პატრი ნიკოლას სიტყვებს: „ბარაბანი დაჰკრეს, საქართველო იმარხებაო.“

კიდევ უფრო მეტად იგონებდნენ იმ სიტყვებს, რომ თქვენი მამულები ვალში გაიყიდებო, თბილისში როცა გაზეთები არ იბეჭდებოდა, როცა დავალიანებულთა მამულები უნდა გასყიდულიყო, თბილისის ქუჩებზე ორი ჯარის კაცი ჩამოვილიდა ბარაბანის დაკრით; ეს იმისი ნიშანი იყო, ამა და ამ ალაგას „ტარგია“ და მამულები ისყიდებო. ხშირად აქ რუსების და სომხის ვალში ქართველთ მემამულეთ ყმებიც ისყიდებოდა. დღითიდღე რაც დრო მილიოდა, მით ქართველი კაცის ოჯახი და მთელი საქართველოც მეტად უწყალოდ ეცმოდა, ყველაფერს მცირდებოდა, ისპობოდა.

ეს უბედური, ეს ცეცხლწიკიდებული გარემოება ქართველი კაცის ოჯახისა, ზოგიერთს ქართველთ 1820წლებიდან უკვე კარგათ შეიგნეს, მიეცნენ ღუმლის წუხარებას და აქუთ იქუთ გოლებით ლაპარაკს: რაც დრო მიდის საქართველოში ქართველი კაცის ოჯახი უფრო და უფრო ეცემა, ბოლოს იქამდე მავალთ, რომ რუსების ხელში სულაც მოვისპობითო.

ასკუ უწყალოდ პირთა რიცხვი დღითიდღე მატულობდა. ყველა ეს ხდებოდა მისის წყალობით, რომ ქართველთა შვილებს აღზრდის საქმე რუსების სალდათების კალაპოტში მოთავსდა, ქართველნი განათლებას ვეღარ იღებდნენ, განათლების ანუ სწავლის მაგიერ იგინი რუსულ კაზარმებში სწავლობდნენ კარტის თამაშს, ტრახტინებში ბილიარდის თამაშს, ლოთობას და სხ. და ამისათვის აღუბულ ვალებით იღუპებოდნენ.

ამ გარემოებამ ქართველებს ავალები გამოუფუნებია. ქართველები სერიოზულად მიეცნენ ამის მოსაზრება-გარკვევას და 1824 წ. შემდეგ მიეცნენ ღიქრს. თუ ამ მდგომარეობიდან როგორ ეხსნათ თავი. ასეთი პირები აღმოჩნდნენ, როგორც თავად-აზნაურებში, ისევე მოქალაქეებში სამღვდლო პირებში, გლეხებში და ქართველ ბერებშიაც, რასაც შემდეგ მოგითხრობთ.

ზ. ჰიზინაძე

(გაგრძელება იქნება)

სოფლის ვითარება

(კერძო წერილებიდან)

ქვემოთ მოყვანილი წერილები გამოგზავნილია კერძოდ, რედაქტორის სახელზე. წერილები ეკუთვნის სოფლის მოშინავე, ქართულ ჟურნალ-გაზეთების თანამშრომელს გლეხს მიტო სოლოლაშვილს. წერილები საზოგადო ხასიათს მოკლებული არ არის, დღევანდელი სოფლის სიმწვავე გულწრფელადაა შიგ აღწერილი იგი თითქმის საქართველოს ყოველი კუთხის სურათს, წარმოგიდგენს. აპიტომაც ვბეჭდავთ მათ სრულიად შეუსვლელად.

გამარჯობა, ძმაო იოსებ!

ჰმ!... როდი დაიჯერებ, რომ თხრილებში ვატარებ ჩემ სიცოცხლის უკანასკნელ წუთებს! 15 წელიწადი იქნება თოფ იარაღი არ ამიღია ხელში, ისე შემეჯავრა დანაცკი არ ჩამიდვია ჯიბეში, ეხლაკი რომ მინახო, „ზელიმხანი“ გეგონები, მერე რისთვის კაცო? განა რომელი მეტონურტიცოდა მიმიძღვის? განა მისთვის მენატრებოდა თავისუფლება სამშობლოში? აი რაცოფილა გლეხი! ის გლეხი, გისთვისაც ამოტკლა ქირის უფლები სტიროდნენ და ამოტულა მევაჭეები იღლებიან ჩვენი ჩარხის წაღმა გადატრიალებისათვის. აი რა ქნეს წვრილფეხა იდეალისტებმა, რომლების რახა-რუხიც სოფლებში კორიანტელს აყენებდა თაფლით გათხუპნულ საწვინს ტარს რომ დასასდენ ბუზებივით, ზედ დაქნათ, სოფლათკი გაიზარდა პრავაკაცია და ავაზაკთა ბრბოები, იხელთეს დრო შემთხვევა და მომესიენენ.

განა კვლავ არ მივდიოდი მათ წინააღმდეგ პრესაში გამოშვებულ თუ სხვ. ამ დღეში არ ჩაუგდია ვერც, მაგრამ ეხლა მიტომ, რომ უკვე გითხარი საწვინს ტარზე დაქნათ ჩვენი სოფლის ადმინისტრაციულ მმართველ წვრილფეხა იდეალისტებს.

ჩემი სასიკვდილოთ დევნა იწყება ჩემის წერილის შემდეგ (იხ. „სახალხო საქმე“ № 243- 29 მაისი). ამ დღეებში მათ მოუკლეს ერთი ამხანაგთაგანი, ცნობილი „ბალო“ რომლის სიკვდილსაც აწერენ ჩემს გავლენას, ე. ი. ჩემგან მოწყობილს, და ეხლაკი მწვავე იერში მოაქ. და გადაწყვეტილი აქვთ დედამიწის პირიდან აგვფახიკონ ცოლშვილით ერთი სამიოდ ოთხიოდ კაცი. ერთიც მოჰკლეს შუადღისას ხალხით საესე ქუჩაზედ.

ჩემს სიკვდილს ძალიან ეშურებიან, თავხარი დამიცეს შვილებს, მინდორში ვეღარ გამოიღვამ ფეხი და თუ პატარა რაი ცოლშვილი სახრდო (ძნა) მახადია ისიც ისევე მინდორში ყრია, სქაშს ძალლი და ღორი. ამიტომ ვერც მანდ მოვდივარ, მაგრამ ვერც არას აქ ვაქვთებ. გამოფთხენილი ბავშვები წამოვიდნენ მანდ თბილისში, და თუ რამე და ეისიმე სათანადო პირთან დახმარება შეგეძლოს და გაფანტულ ძალებიდან მოეპოვებოთ რაიმე კიდევ ძალა ჩემს დასახმარებლად, დაეხმარე ეგები შეეძლოთ გადამარჩინონ, მომეშველნენ როგორმე, მე სიცოცხლე ისედაც შემეძგა მაგრამ რა უნდა რომ ბავშვები შუა წყალში მრჩებიან!

ჰმ!... აი, ძმაო. პარლამეტის ხალხი!

აი ვისთვის გვდომებია პარლამენტი...

აი ვინ გამოიყენა რევოლუტია...

ჩვენი გლეხი ისე გამოუპარტახებია ძველ დესპოტს. ისე ამოუმაწაწურებია მისი ტვინი, რომ თვალები მისკენვე რჩება, კარგი „ტერმომეტრი“ უნდა. რომ გლეხის სიღრმეს ჩაუწვდეს და ამოჰკაფოს ის ქირი, რაც ათას წლობით ჩაუზინდია მასში ძველ დესპოტს, ჩვენი გვეგონა ყველამ ვიცოდით. ამას იქით სხვისი თვალთ გაზომილს არას დაგიჯერებ თუგინდ ფილოსოფოსიც იყოს. არა მჯერა და არა... გლეხი ის არის, რაც მე ვიცი, მაგრამ დრო და კალამსკი არ შეუძლიან ეხლავე შეეხოს მის პროცესს.

საბრალოა გლეხი, მაგრამ მასზედ ძლიერ საბრალოა მათი მუშა მათი გულშემატკივარი.

ჰმ!.. გლეხი!.. თურმე ძვლებშიც-კი ჩახდომია გლეხს დესპოტი, ექიმები-კი მხოლოდ გარეგან ხორცის შესხმავზედ ფიქრობდნენ და ზღაპრადღენ. საკირეში ჩასაწვავ დესპოტისაგან დაავთომეფებულ შეპყრობილი გლეხი, ექიმსაც სამარისკენ მიათრევს. გლეხში ძალას უზბანდია სიყვარული, რა მიმართულებისაც უნდა იყოს. ესმანალარცის. აი ძმაო ბინდამამისწრო. სახლში ლამფას ვერ ავინთებ, გავდივარ, ამაღამ ვიწანწალებ სიღნაღში კამისარიატში ჩავალ...

ასე ძმაო, თუ ღმერთმა ჰქნა. გადურჩი ამ იერიშს და უკანასკნელი არ გამოდგა შენთან ეს ჩემი წყრილი, შემდეგისათვის მასალით სავსე გამოგადგები თქვენც და სხვასაც, ოღონც ველირსო იმ დროს...

კვლავ და კვლავ, გამარჯობა ძმაო იოსებ!

იწყობა ახალი ხანა ჩემი ცხოვრებისა... თუ სიცოცხლისა?... მგონი უფრო უკანასკნელი ითქვას. გუშინ ჩემსას საღვთო მოვიდნენ ჩვენს მხარეს მთავრობისაგან გამოგზავნილი შეიარაღებულ მატარებლის უფროსი გოგუაძე, დათიკო ქანჭათელი და სხვები; მათს ცოცხალ წინადადებით ხასიათის მიმართულარამოდენივე მეთაურ ვაჟ-ბატონებისადმი, ს ტყვებში ვვაგე აღგიე, სადაც უნდა მომეთავსებინა ჩემი სიცოცხლის უზრუნველ-ყოფის იმედი და მეტო გამწვავების წინააღმდეგ მე თვითვე წავედი. შეიძლება წავაგე, მაგრამ ადამიანობა-კი ამას მოითხოვს, მეტადრე ჩემი გარემოების... მაგრამ ვინ იცის ხანგრძლივი იქნება ჩვენთვის ს გოგუაძის ხანა?... დღეს ბუზებიც-კი გვირდებიან კბენაზე ხელის აღებას, მაგრამ ბუზი და კბენაზედ ხელის აღება?... დროს უტდიან. „საწუთრო კაცსა ყოველსა ვითა ტაროსი უხდებისო...“ ვაი თუ დღეს გამოემეშუქა ხვალ ჩამოხნულდეს.

ამისთანა ხალხი მართლაცა ბუზებივით არიან დრ ას უტდიან და აიშლებიან ხოლმე, მიტომაა სასურველი ამ მხარეს მისი (გოგუაძის) პატარახანს მაინც დარჩენა და ჩვენი ცხოვრების კალაპოტში ჩაყენება, უამისოთ რაღაც კატასტროფიული გამომეტყველობაც კი მოსჩანს ხალხში. აი სწორედ ამისთანა ლოლიკური პრაქტიკანტი სარდლებია საჭირო ჩვენი ამოწოვილ-გათახსირებულ ხალხისთვის, „შიში შეიქმს სიყვარულ-აო.“

იმას რა სჯობს, კაცო, შუბლი ბნელი, ოღონც ბული ნათელი, უამისოთ ცხოვრების უხილავ კლდეებისაკენ მიმტრევეს ჩვენი გათახსირებული გლეხი თავპირს. ამასვე ამტკიცებს მშობლიური პრაქტიკა და იშვიათად იქნება თავისუფალმა ბავშვმა კლდეში არ გადმტერიოს თავპირი და ჩვენი გლეხობაც ამას წაგავს სულ მცირე გამონაკლისს გარდა. ვის ეგონა თუ გლეხი ასეთი გამოდგებოდა? ჩაიგდეს თოფები ხელში და დაერივნენ ერთმანეთს ბავშვებივით, უჭირებენ საქმეს იმას, ვინც მათს ცხოვრებას უდგია სათავეში დაუჟადებს, აიღე თუ გინდ უბრალო მაგალითად ჩვენი სოფელი; სწორედ ისინი ვართ სასიკვდილეთ მიზანში ამოდებული, ვინც უფას-პატიოთ სათავეში უდგევართ და ავთ თუ კარგათ უძღვებით მათ კომპერატებს. აი ჩვენი ჯილდო! ცეცხლს უფრო ცეცხლს უკეთებენ და არწმუნებენ მთავრობას სისუსტეში ის ვაჟ-ბატონები პროვოკატორები, რომლებიც ცარიელ ჩანგლებისდა დაატლაკუნებენ და ველარსად ნადირობენ.

აი ასეთი წინ წაუშედავ მიუბეგრელი გახდა ხალხი, ისიც-კი მართალია რომ სხვადასხვა მიმართულების პრაპაგანდამ სრულად ასტრა ჩალხი, მაგრამ თუ ასე დაიბნეოდნენ და ზნეობრივ კალაპოტიდანაც-კი გადასციოდნენ მე არ მეგონა; ახლა-კი სულ სხვა ყურა პროპაგანდაა სოფლად საჭირო. აი ამისთანა ზღვაში რომ ცოცხალი გაიტანონ გემი ჩვენმა მესაჭეებმა, ეს იქნება კიდევ ერთა მსოფლიოში თითო საჩვენებელი ნაბიჯი ქართველ გენიოსობისა.—

და ნეტავი მას, ვინც ამ მემკვიდრეობას დაიმტკიცებს. ჩვენი ვუსურვეთ სიმთხვეს.

ჰმ!.. კარგი მცოდნე მოენეკო უნდა ჩვენს ცხოვრებასო! ვინ იცის რას გვეუბნება, და ჩვენი-კი როგორ გვეხმის მისი ენა?... „კაცი ბჭობდა ღმერთი იცინოდო“ ამისთანებზედ უთქვავთ ჩვენს გენიოსებს. ჩვენ სხვას ვფიქრობთ, ცხოვრება სხვას და ხშირად წინააღმდეგს გვიმტკიცებს ხოლმე. უბრალო მაგალითად მაგონდება კარიკატურაში რომ თოფები გარინგათ იყო გაღებული და ზედ ჩიტები ჩამწკრივებული, დღეს-კი ცხოვრებამ სულ წინააღმდეგი წამოშლა და ჩიტებიც შეიარაღებული უნდა იხატებოდენ კარიკატურაში. ნეტავი მას, ვინც ამ მეწყერათ მომძვრალ ცხოვრების ტალღებს გადაურჩება! ნეტავი თუ ჩვენი მესაჭეები ამას შესძლებდნენ... მაგრამ რაა, კაცო, ხალხი შველის მაგიერ, პირიქით ხელს უშლით და ამისთანა ძალებს აქ ვაბანდებთ, თუმცა მეტი წილი გარეული პროვოკატორობის ნაყოფია. ღრმად უნდა ჩახედვა!.. რას ვიზამთ ქირს გაძლება უნდა და ყოველს ნაბიჯზედ ჯაკარდასავით შუბლზედ უნდა გვეკეროს ჩვენი გენიოსების გამამხნეველები უკანასკნელ სამარის პირამდე სიტყვები: ქირსა შინა გამაგრება.. გამხნევი, ბედს ნუ ემონვი... და სხვა.

მშვიდობით, ძმაო. მარადის—შენი გულწრფელი მოსიყვარულე მეგობარი დ. სოლოლაშვილი.

შანტაჟი თეატრში

არის ვინმე „მსახიობი“ დ. კობახიძე, რომელიც მსახიობის გარდა ყველაფერსა ჰგავს. დღის მისგან ისედაც თავ მობეზრებული სამტრედიისა და სხვა რაიონებში და სდგავს პიესებს, თუმცა კარგებს, მაგრამ თავისებურად გადამახინჯებულს. და როდესაც შეეკითხები, თუ რატომ სჩადის ამას, ეს გიპასუხებთ მანქაგარეხით: მე ყმაწვილო პროფესიონალი ვაზლავარ და ნუ მიწლით, ჰმ! რას ვამბობდი? ჰო, მე არტისტი ვაზლავარ და შემოძლიან კიდევ ავტორის მაგივრადაც მოვაწერო ჩემი გვარი. არ გაგვეცინოთ, მკითხველო, და ეს კი ნამდვილად ასეა.

სახელს არ იკითხავეთ, თუ რა დასურქმევია დასისთვის? „სცენის მსახურთა მოგზაური პროლეტარული დასი, სახელწოდებით: „დემოსი“

სიტყვით პროლეტარიატისთვის თავდადებული და საქმიანი ძირის მობრელი.

როგორც გავიგე იმ პიესათა ავტორი-კი მოუწვევით საგანგებოთ, რომლის პიესებიც გადაუწვევით და სდგავენ (ს. ერთაწმინდელისა). მაგრამ რა დარწმუნ ბულა მათ ფუქსავატობაში პატივცემული მწერალი, ისევ გაბრუნებულა და მეორე დღეს დასიც დაწლილა.

როგორც სარწმუნოდ გადმომცა ერთმა მისმა ყოფილმა დასელმა დასის წევრებს განცხადება-კი შეუტანიათ იმ პარტიის ბიუროში, რომლის სახელითაც გამოდიოდა ხსენებული ფანტაზიორთა ჯგუფი. უჩივიან, აღარ გაბედოს კობახიძემ „დემოსის“ სახელით გამოსვლა. კარგი იქნებოდა, რომ ყურადღებას მიაქცევდეს ვისგანაც ჯერ არს ამ ვაჟბატონის აღვირახსნილობას; უფრო-კი მსახიობთა კავშირი.

მინ-დონი.

შარადა

უპირველესად ყოვლისა გვეპირდება ერთი სახელი, თუმცა ყველას გვაქვს, ვერ ვხედავთ, სხვისის ბევრის ვართ მნახველი.

ზოგს აღიღებენ იმითი, ზოგს აძაგებენ ძრილა.

ვისაც არა აქვს საქები, ის ღმერთმა გაატყილა.

იგი სახელი შარადას დაუღვათ საფუძველად. სხვებიც მოვნახოთ შეკრიბოთ როგორც გვიქნია ძველად.

აწ მომინახეთ სახელი ავეჯის ძველებურისა, ყველას გვეპირდება იჯრის დროს დასაწყობდა პურისა. შემოუხსნებთ გარშემო მახუდ დავაწყობთ საქმელეუს, თუ გვეწოვება არ ვზოგავთ შემოვაცოლებთ სსამელებს. სამი ანბანი წინიდან გადადეთ შარადისთვისა, ორს ნუ დაეძებთ უკანას; თავს ნუ იწუხებთ მისთვისა. ეხლა გვეპირია სახელი ასპინძის ომის გმირისა. კობტა-ბელადასა გაჰკვეთავს განთქმული ხმალი იმისა. თუმცა გმირია თან მეფეც, ნუ გეშინიათ ქართველის სთხოვეთ დაუთმოს შარადას ბოლო მარცვალი სახელის ერთიც მონახეთ საგანი თავქვეშ რომ იღებთ დამითა. წინა მარცვალი მომეცით და გავათათ ამითა.

შპერელი—ფილია.

მეოჯახე დედას

(კლბიტა ექვთიმეს ასულს

ფარჯანძის სსოფნას).

როდესაც ჩვენს სამშობლოს გარს მოსდებია გენია, დედა ნამდვილი არა სჩანს მამულს შესწიროს დღენია; კაპოუხარდას შვილები, ვაჟკაცობისა შეჩენია, —

ამ დროს გაგვიქერ ხელშია ოჯახის ბურჯი ქებული, მამულისათვის მზრუნველი, მისთვის თავგამოდებული, ვაჭმე, წვეუელმა სიკვდიელმა გქმნა უცუქინელებული. ტკბილი სიტყვებზე წაგურთვა, შვილები დაგრწნენ ობლათა;

შენი მშობლური ამაგა დაჩრება ამა სოფლათა;

შეობადნი მოგიგონებენ, ბნელში მნათობელ სანთელსა ანგელსოთ გუნდი გიგალობ მოგაფენს ციურ ნათელსა სულსა წარუზაგნის ედემში დასტკბი იაღონთ მღერითა და მეტ შეგიშვებ სსამარეს ჩემის ჩონგურეს უღერთა! ტარასია ბარეულელი.

ვაიმოვ რეკლამა

შურ. „თეატრა და ცხოვრების“ სასარგებლოდ შექმნილი

- 1) დათიკო იამორის-ქე კალანდაქემ 300 მან.
- 2) ტ. ფარჯან-ქემ 30 მან.
- 3) სიგ. დავ. ზატარაია 5 მან.
- 4) კონსტ ცერცვაქემ 5 მან.

შემოწინგელო უდრემს მადლობას გუძღვნიოთ. რედ

სელმჰანი მსახვარი

ღიანოზ კიკნაველიძე.

დიდებს ფოტოგრაფიულს სურათებს და ასრულებს ყოველფეგარ მსატურელ საქმეს. — ამსადებს საუცხოვოდ, ფაქისად და დროზე მისამართი: ქ. თბილისში — სამთავროს ქ. № 1, უკირილასში — ფოსტის ქ. ბეგლარ გვერდის სსსლში.

ეველასი, თვის საჭირო და სსსარგებლო წიგნი (ოცდა სუთი წლის ნაშრომი)

სუცხო სტყუათა ლექსიკონი

შედგენილი იოსებ იმდაშვილის მიერ, მეორე შეკუსებულ-შესწორული გამოცემა, გამოვიდა. შეიცავს 1112 სვ. ტელის მომწერთათვის, საუკეთესო უღით — 20 მან., უუღით — 15 მან. (წინადა შემოტანილას გამორიცხვით). ბაზარზე უღით — 30 მ., უუღით 25 მ. საწყობი: თბ ღისი, ბაზრის ქ. ნოაქერი 20, ალექსანდრეს ბადას შირდაზირ, რედაქცია „თეატრა და ცხოვრება“

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმდაშვილი